

Téma:

Účastníci canisterapeutického kurzu.

Výzkumný problém:

Motivace a očekávání budoucích canisterapeutů případně canisterapeutických asistentů.

Výzkumná otázka:

- 1) Čím jsou motivováni účastníci (adepti) vstupního kurzu pro canisterapeuty (základní kurz, s možností získat certifikaci canisterapeutického týmu)?

Vedlejší výzkumné otázky:

- 1) Jaké jsou očekávání účastníků vstupního Canisterapeutického kurzu?
- 2) Jsou účastníci vstupního kurzu pro canisterapeuty seznámeni s jejich budoucím uplatněním?
- 3) Jsou adepti canisterapeutického kurzu spíše laická nebo odborná veřejnost?
- 4) Jsou připraveni na jejich budoucí uplatnění?

Relevantnost tématu:

Canisterapie je jednou z často užívaných metod terapie v ucelené rehabilitace u širokého spektra klientů se zdravotním postižením. V naší republice je několik organizací, které se zabývají vzděláváním psovodů a canisterapeutických psů. Tento výzkum se zabývá zkoumáním motivace pro vykonávání canisterapeutických aktivit a očekáváním budoucích canisterapeutů. Zdali si adepti kurzu uvědomují, s jakou klientelou se budou setkávat a co bude jejich náplní při canisterapeutické intervenci.

Cíl:

Zjištění motivace, připravenosti a očekávání účastníků vstupního canisterapeutického kurzu.

Výzkumná strategie: Kvalitativní výzkum

Zdůvodnění výběru výzkumné strategie:

Rozhodla jsem se pracovat s kvalitativním výzkumem, protože kvalitativní výzkum nabízí možnost individuálního setkání a práce s respondentem. Výzkumníkovi umožňuje hloubkové zkoumání a poznání prostředí.

Sama jsem se účastnila canisterapeutického kurzu a tedy jsem měla možnost dobře prozkoumat prostředí, ve kterém se bude můj výzkum konat a měla jsem možnost položit zkušební výzkumné otázky adeptům kurzu i sama sobě.

Metoda sběru dat: Rozhovor

Zkoumaná jednotka:

Účastníci vstupního canisterapeutického kurzu nejmenované společnosti zajišťující vzdělávání certifikovaných canisterapeutů, tj. max. 10 osob, zkoumanou jednotku kontaktují při canisterapeutickém kurzu – 10 denní kurz (spolupráce se společností zajišťující vzdělávání certifikovaných canisterapeutů, účast na kurzu). Provedení výzkumných rozhovorů v průběhu kurzu.

Odůvodnění:

Rozhodla jsem se kontaktovat dotazované respondenty, přímo na kurzu při jeho průběhu, protože to je doba, kdy mají možnost o svém očekávání a motivaci přemýšlet a rozebírat své rozhodnutí se do kurzu přihlásit. Také ze zkušenosti vím, že jsou adepti ve vstupním kurzu otevření k diskuzím o svých motivacích, o tom proč na kurz vlastně přijeli. Také je to doba, kdy je možné zjistit čisté očekávání od kurzu, protože adepti ještě nejsou „zasaženi“ a ovlivněni praxí.

Možná rizika výzkumu:

Adepti jsou z různých zaměstnání, mohou mít různé povědomí o canisterapii (sociální sféra, speciálně pedagogická sféra, dobrovolnictví), neochota komunikace. Stud za nepřipravenost na kurz. Je možné, že adepti již v průběhu kurzu zjistili, že nebudou chtít tuto činnost dále praktikovat a nebudou ochotni komunikovat na toto téma.

Praktickým rizikem výzkumu se může stát únava účastníků, díky které nebudou otevření k rozhovoru. Sama ze své vlastní zkušenosti vím, že vstupní kurz je velmi náročný a programově velmi nabitý.

Scénář rozhovoru:

- Úvod a seznámení (pokud již nebyl navázán kontakt v průběhu kurzu) – seznámení se s respondentem, vysvětlení účelu rozhovoru, získání souhlasu s participací a záznamem rozhovoru.
- Úvodní otázky –
  1. „Odkud pocházíte?“
  2. „Měl/la jste sem dlouhou cestu?“
  3. „Přijel/la jste autem nebo hromadnou dopravou?“
  4. „Jaké je vaše vzdělání a zaměstnání?“
- Hlavní otázky –
  1. „ Jak jste se dozvěděl o canisterapii?“
  2. „ Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti z canisterapií?“
  3. „ Proč jste se přihlásil/la do CT kurzu?“
  4. „Co očekáváte od CT kurzu?“
  5. „ Myslíte, že pro Vás bude kurz přínosný?“
  6. „ Bude absolvování kurzu přínosné pro Vaše zaměstnání?“
  7. „Účastníte se kurzu se psem nebo bez psa?“““
    - 7.1. „ Jaké je Vaše dosavadní kynologické vzdělání a jaké máte zkušenosti s prací se psy?“
    - 7.2. „Jaké máte plemeno psa?“
    - 7.3. „Jedná se o plemeno, které je často používané na canisterapii?“
    - 7.4. „Myslíte si, že je Váš pes pro tuto činnost vhodný?“
- Navazující a rozvíjející otázky (pocity, názory, postoje):
  8. „S jakou klientelou byste rád/a pracoval/a a proč?“

9. „Myslíte, že je Váš pes vhodný pro tento typ klientely?“

- Ukončující otázky

10. „Plánujete po úspěšném ukončení kurzu praktikovat canisterapii?“

11. Plánujete se dále vzdělávat a pracovat se psem i v jiných oblastech než pouze v canisterapii (agility, coursing, obrany,...)?

Poděkování za rozhovor, rozloučení

Terénní poznámky a záznam z prvního realizovaného rozhovoru

Dotazovaný je žena, 30 let, zaměstnaná v sociální sféře, adeptka vstupního canisterapeutického kurzu.

Na canisterapeutickém kurzu je 15 účastníků s 12 psy. První den ve skupině panuje napjatá atmosféra, plná očekávání a strachu z neúspěchu na kurzu. Postupně se, ale atmosféra uvolňuje. V rámci kurzu, jsou adeptům v průběhu seznamování, pokládány některé otázky, které se shodují s otázkami v mém výzkumném plánu rozhovoru. Např.: „ Proč jste se přihlásili do kurzu?“

Seznámení s dotazovanou probíhalo v příjemné atmosféře společné procházky se psy o přestávce přednášek. Domluvili jsme se, že v polední pauze kurzu, jí budu moci položit několik otázek k mému výzkumu.

V polední pauze, po obědě, při venčení psů jsem s dotazovanou provedla rozhovor. Vše proběhlo v příjemné atmosféře. Dotazovaná souhlasí se zápisem rozhovoru a nevadí ji, že ho provádím.

Záznam rozhovoru:

1. „Odkud pocházíte?“

„Ze Slovenska, ale žiju v Brně.“

2. „Měl/la jste sem dlouhou cestu?“

„Asi 200 Km.“

3. „Přijel/la jste autem nebo hromadnou dopravou?“

„Jela jsem vlakem.“

1. „ Jak jste se dozvěděl o canisterapii?“

„Vím o ní už několik let (více než 10let), nevzpomínám si, ale když jsem pracovala jako speciální pedagog v integrované škole v Nitře tak tam se jedna paní ptala jestli by šlo v této škole provozovat canisterapii. Vedoucí jí odmítla, ale mně to začalo zajímat. Tak jsem postupem času našla o ní sama informace.“

2. „ Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti z canisterapií?“

„Canisterapii jsem ve skutečnosti viděla před 2 lety v našem kroužku pro neslyšící děti. To už jsem nějaké informace měla a byla jsem zklamaná. Děti sice byli nadšené, ale mě to nedalo a znovu jsem hledala informace o CT.“

3. „ Proč jste se přihlásil/la do CT kurzu?“

„Protože mě to nesmírně zajímalo a chtěla jsem víc informací. Dalším důvodem je to, že mám psy ráda a v dětství (spíš v pubertě) jsem měla křížence, kterého jsem si těžko vybojovala a starala se o něho sama a myslím si, že vztah ke psům mi zůstal, proto jsem šla do kurzu CT, aby jsem se dozvěděla, co se psy můžu dělat a jak s nimi pracovat, jak je lépe poznat.“

4. „Co očekáváte od CT kurzu?“

„Očekávala jsem vysvětlení různých pojmů v CT, očekávala jsem, že mě naučí jak poznat na psovi třeba "únavu" (jeho řeč), očekávala praktické ukázky se psem. Očekávala jsem vysokou odbornost CT.“

5. „ Myslíte, že pro Vás bude kurz přínosný?“

„Ano, je přínosný.“

6. „ Bude absolvování kurzu přínosné pro Vaše zaměstnání?“

„Ano, určitě.“

7. „Účastníte se kurzu se psem nebo bez psa?“

„Na kurzu se účastním s vlastním psem.“

7.1. „ Jaké je Vaše dosavadní vzdělání a jaké máte zkušenosti s prací se psy?“

„Mám vystudovanou výchovnou dramaturgii pro neslyšící- bakalářské vzdělání. Zkušenosti s prací se psy jsou takové, že u prvního psa jsem se naučila "základní psí řeč" u druhého (momentálně) psa jsem udělala lovecké zkoušky pro mně první a velice úspěšně.“

Pokračujeme ve vodním výcviku. A na canisterapii jsme zatím byli 2x u sluchově postižených dětí.“

7.2. „Jaké máte plemeno psa?“

„Zlatý retriever“

7.3. „Jedná se o plemeno, které je často používané na canisterapii?“

„Jo je to mazel a používají se často.“

7.4. „Myslíte si, že je Váš pes pro tuto činnost vhodný?“

„Ano, moje fena je velmi šetrná a pozorná k dětem, věnuje jim pozornost.“

8. „S jakou klientelou byste rád/a pracoval/a a proč?“

„Děti se sluchovým postižením resp. kombinovaným postižením. Protože s těmito dětmi mám zkušenosti, ovládám znakový jazyk a vím, co mohu očekávat a jak mohu se psem a se sluchově postiženými dětmi pracovat.“

9. „Myslíte, že je Váš pes vhodný pro tento typ klientely?“

„Ano, je vhodný.“

10. „Plánujete po úspěšném ukončení kurzu praktikovat canisterapii?“

„Ano.“

11. Plánujete se dále vzdělávat a pracovat se psem i v jiných oblastech než pouze v canisterapii (agility, coursing, obrany,...)?

„Vodní záchrannářský výcvik“

Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě zkušenosti z terénu

Zjistila jsem, že ve svém scénáři rozhovoru mám špatně položenou otázku číslo 7.1. „Jaké je Vaše dosavadní vzdělání a jaké máte zkušenosti s prací se psy?“ Respondenti odpovídají, jaké mají vzdělání, záměrem bylo ale zjistit jejich kynologické vzdělání. Otázku jsem v plánu opravila na „ Jaké je Vaše dosavadní kynologické vzdělání a jaké máte zkušenosti s prací se psy?“

Také jsem zjistila, že mi v původním scénáři rozhovoru chybí otázka zjišťující, zdali je dotazovaný odborná či laická veřejnost. Proto jsem do Úvodních otázek přidala otázku číslo 4. „Jaké je vaše vzdělání a zaměstnání?“ .

Seznam relevantní (odborné) literatury

1. VILEMÍNSKÝ, M.: Zooterapie ve světle objektivních poznatků. České Budějovice : DONA s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.
2. GALAJDOVÁ, L.: Pes lékařem lidské duše aneb canisterapie. Praha: Grada, 1999.
ISBN 80-7169-3
3. SEITLOVÁ, K.: Zooterapie a zdravotní rizika s ní spojená. In mezinárodní seminář o zooterapiích 27.6. - 1.7.2003 v Brně - Sborník příspěvků, Sdružení Filia Brno, Brno, 2003
4. PIPEKOVÁ, J.; VÍTKOVÁ, M. (ed.) Terapie ve speciálně pedagogické péči. Brno : Paido, 2000 . ISBN 80-85931-83-4
5. PIPEKOVÁ, J. (ed.) Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3., rozšířené a přepracované vydání. Brno : Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0
6. MAHELKA, B., Možnosti objektivního hodnocení pozitivní interakce člověka a psa. In Mojžíšová, A. Pravda o zooterapii. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2001. ISBN 80-7040-486-8
7. KALINOVÁ, V., Současný stav v oblasti přípravy canisterapeutických týmů k praktikování canisterapie v ČR. In Mezinárodní seminář o zooterapiích 27.6.-1.7.2003 v Brně - Sborník příspěvků, Sdružení Filia Brno, Brno, 2003
8. VALENTA, M.; MÜLLER, O. Psychopedie . Praha : Parta, 2003, 2007. ISBN 80-7320-063-5.
9. VIAU, R. a kol. 2010. Effect of service dogs on salivary cortisol secretion in autistic children. *Psychoneuroendocrinology*, vol 35 (8), pp. 1187-1193.
10. MARTIN, F. - FARNUM, J. 2002. Animal-Assisted Therapy for children with pervasive developmental disorders. In *Western Journal of Nursing Research*, vol. 24 (6), pp. 657 - 670.

OK, doporučuji jen lépe promyslet scénář rozhovoru, případně zvážit další metody sběru dat (pozorování...?). Mnohé se o účastnících dozvíte v průběhu kurzu (mj. i věci, na které se pak znovu ptáte), bylo by hodné rozhovor více otevřít a nezjišťovat v něm to, co víte, ale skutečně jej využít pro sběr nových dat.

